

Assistansmarknaden

lönsamhet och konkurrensförhållanden

Maria Kain (projektledare)

Tomas Agdalen

Inger Sohlberg

Assistansmarknaden

Staten betalar ut cirka 30 miljarder kronor per år för assistansersättning.

Rapporten bidrar med kunskap om hur väl den marknad fungerar där dessa medel används.

Fokus

marknadens aktörer

företagens lönsamhet

marknads- och konkurrensförhållanden

effekter av assistansersättningssystemets
konstruktion

Genomförande

ISF

Grant Thornton

Copenhagen Economics

Försäkringskassan

IVO

Metod

Registerdata

Enkäter

Intervjuer

Workshop

Statlig assistansersättning

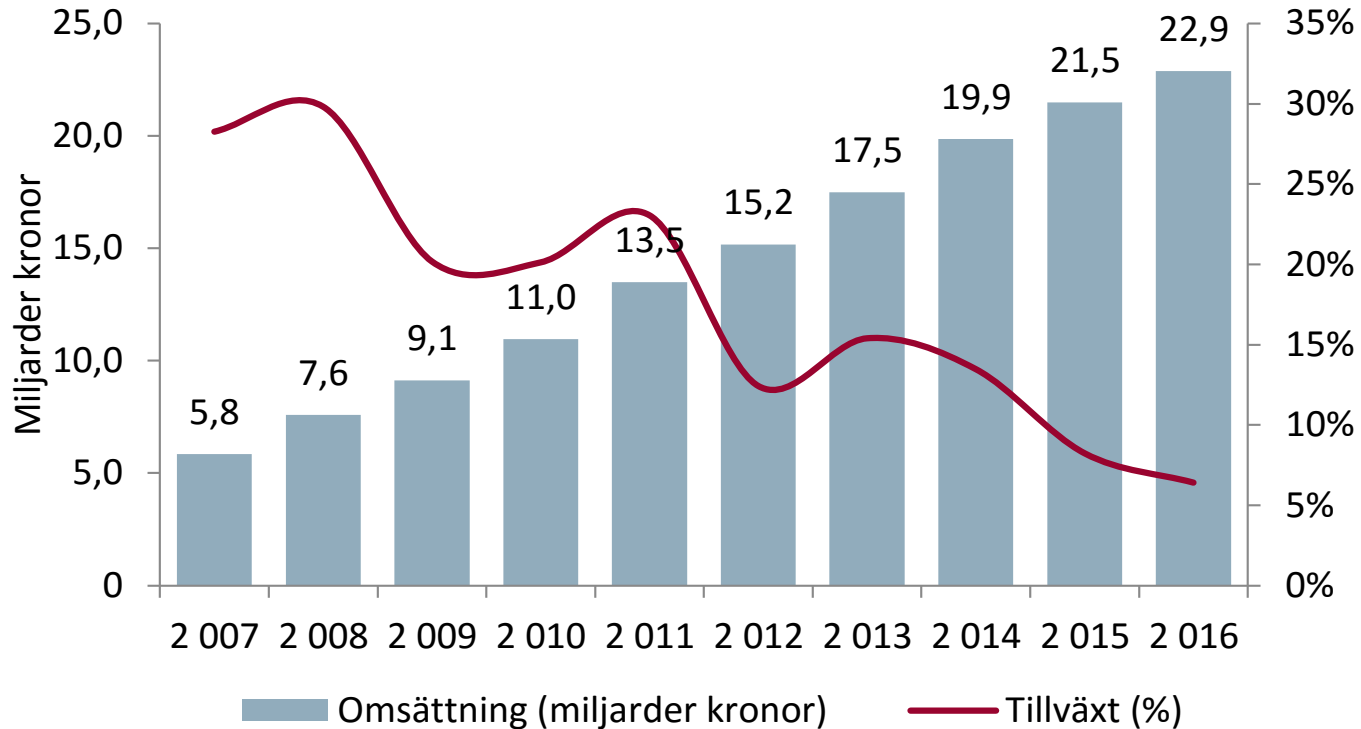
Cirka 16 000 brukare

127,5 timmar i veckan i genomsnitt per person 2016

Många anordnare varav flertalet privata

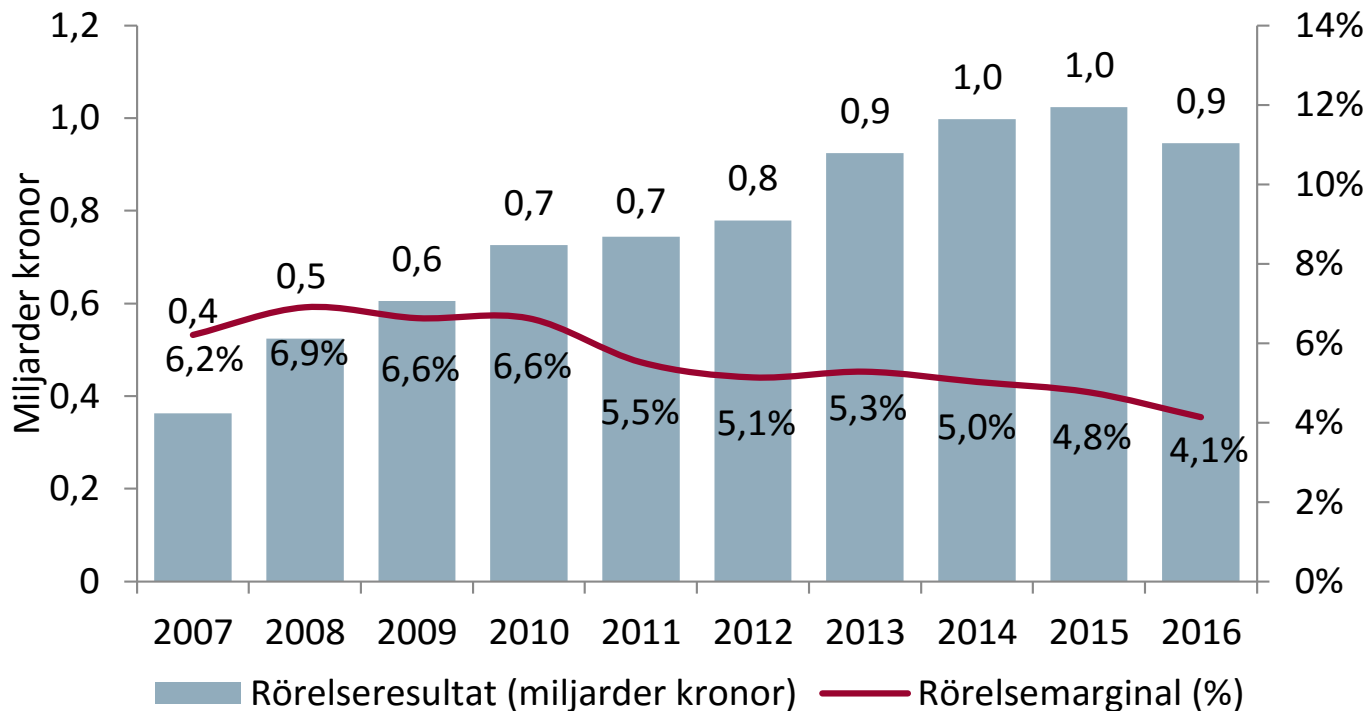
<i>Verksamhetsform</i>	<i>Antal anordnare 2016</i>	<i>Procent</i>
Företag	1 317	79 %
Kommuner	268	16 %
Föreningar och stiftelser	73	5 %
<i>Total</i>	<i>1 658</i>	<i>100 %</i>

Omsättning och omsättningens tillväxt för den privata assistansmarknaden

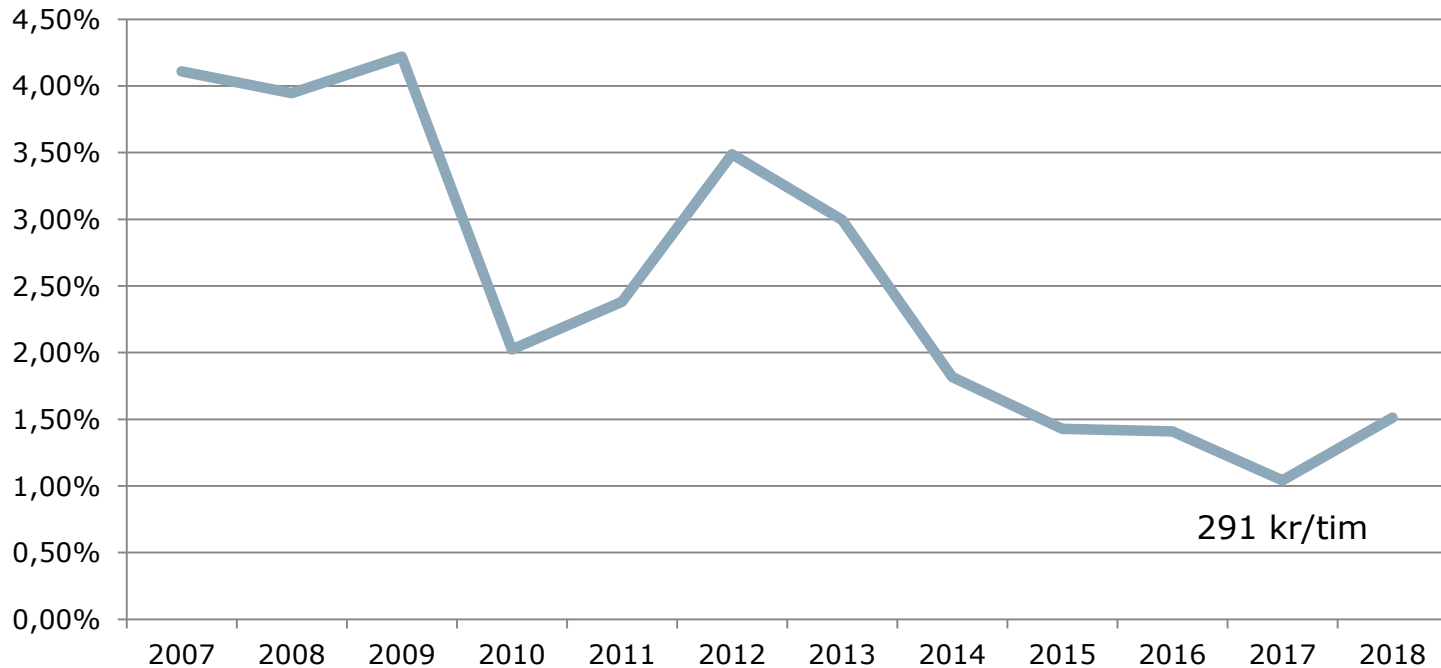
Lönsamhet

Rörelseresultat och rörelsemarginal

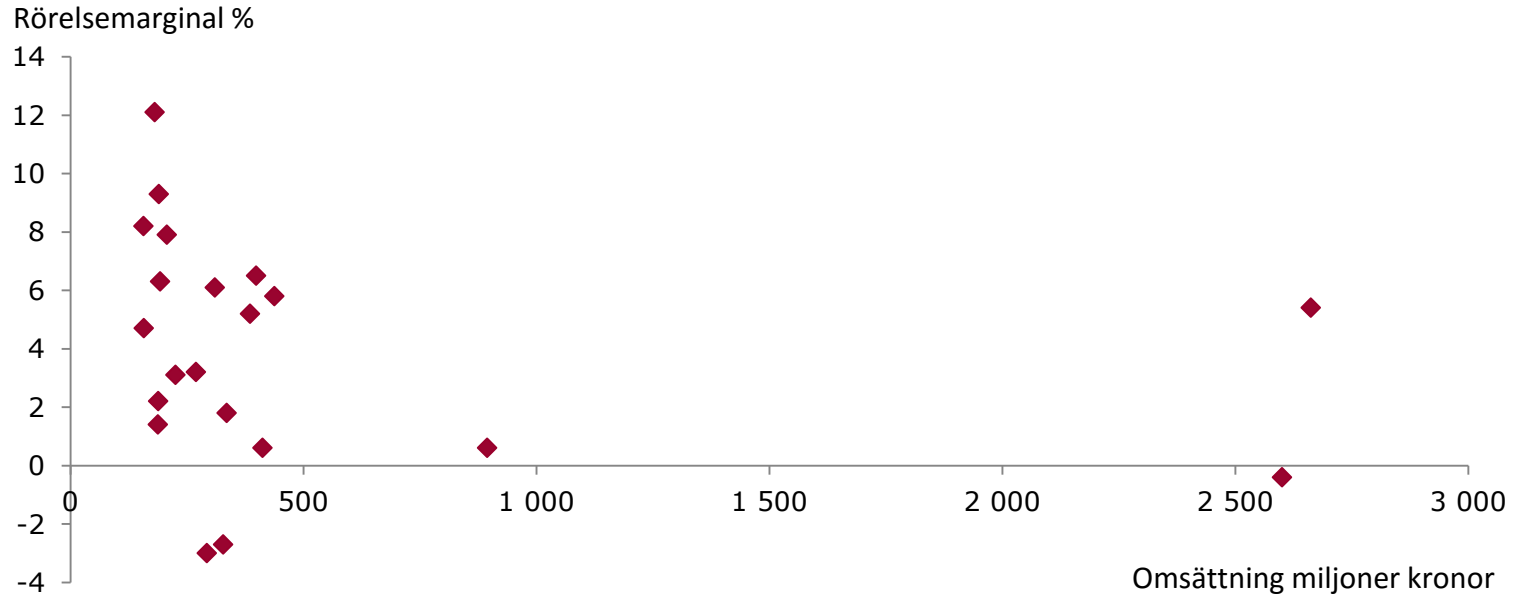

Timschablon

Årlig höjning av ersättningsbeloppet

Lönsamhet 2016 för de största bolagen

Försämrad lönsamhet kan minska brukarnas valmöjligheter

- särskilt stor risk för brukare med hjälpbehov som medför förhållandevis höga kostnader
- kan försämra kvaliteten i assistansen och minska intresset för branschen hos seriösa aktörer
- kan medföra att anordnarna inte kan erbjuda marknadsmässiga löner, vilket gör det svårare att rekrytera och behålla personal

Bilden 2012 – Bilden i dag

	ISF-rapport 2012	ISF-rapport 2017			
	2009	2009	2016	2016	2016
Analysen omfattar	20 av de 35 största bolagen Assistansersättningen 77 % av intäkterna	Alla bolag med assistansverksamhet	Alla bolag med assistansverksamhet	20 största bolagen Assistansersättning > 80 % av omsättningen	30 största bolagen Assistansersättning > 90 % av omsättningen
Rörelsemarginal	8 %	6,6 %	4,1 %	4,1 % Riskkapitalbolag 5,5 % Kooperativ 1,0 % Övriga bolag 3,3 %	3,0 %
Andel personalkostnader för de personliga assistenterna	79 %				84 %
Andel för övriga kostnader	13 %				13 %

Marknads- och konkurrensförhållanden

Analys av marknads- och konkurrensförhållanden

Effektiv konkurrens

Utbudssidan:
Konkurrens mellan
anordnare

Efterfrågesidan:
Brukarens val

Ersättningsystemet

Utbudssidan

Konkurrensen mellan anordnarna verkar fungera väl.

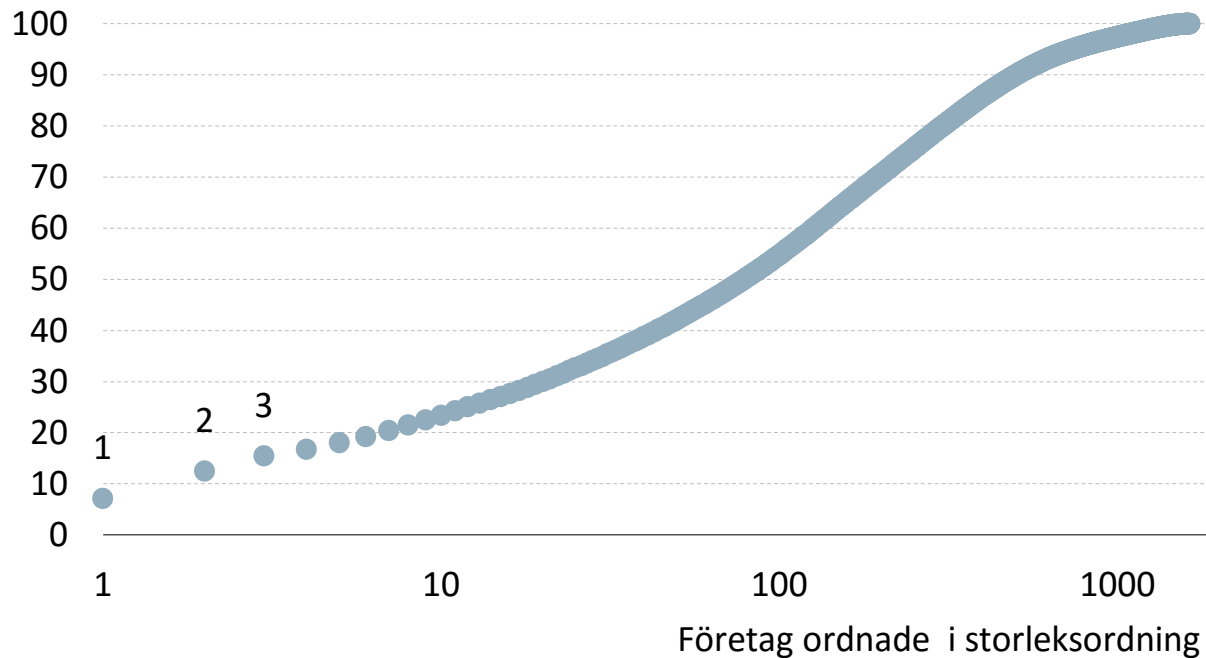
- låg marknadskoncentration
- låga in- och utträdeshinder
- små vinstmarginaler

Men en brist är att vissa oseriösa anordnare verkar skaffa sig fördelar genom att inte följa de regler som gäller.

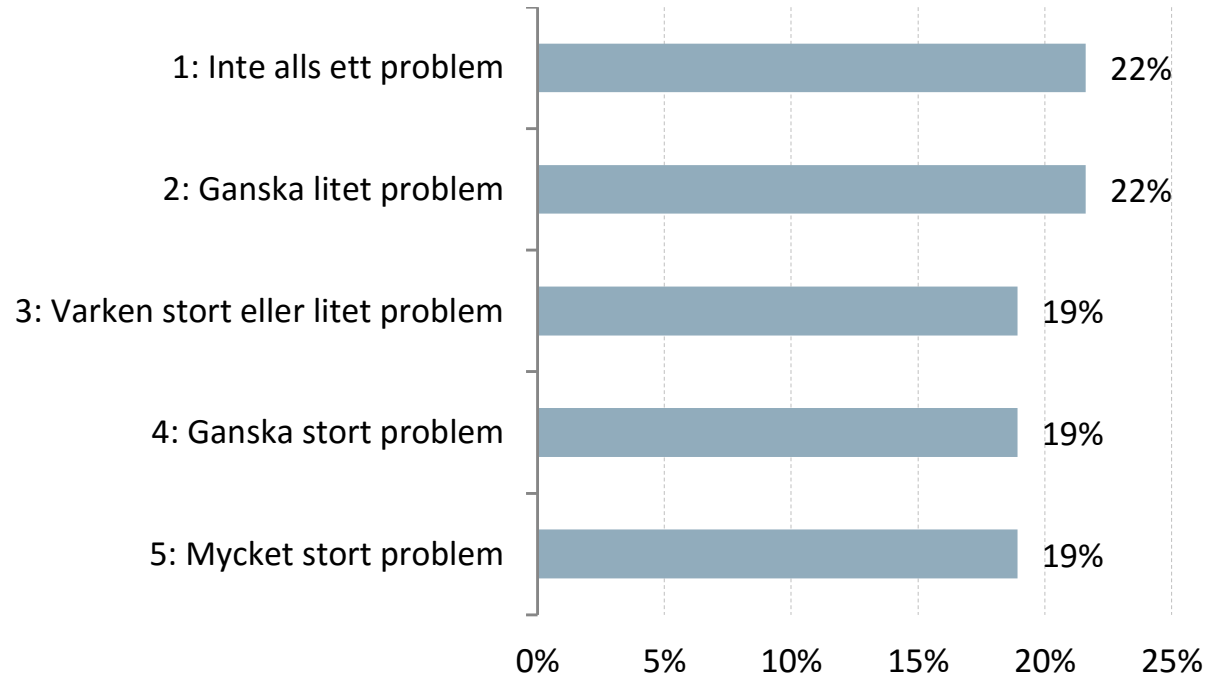
Anordnares marknadsandelar

i procent, baserat på utbetald ersättning 2016

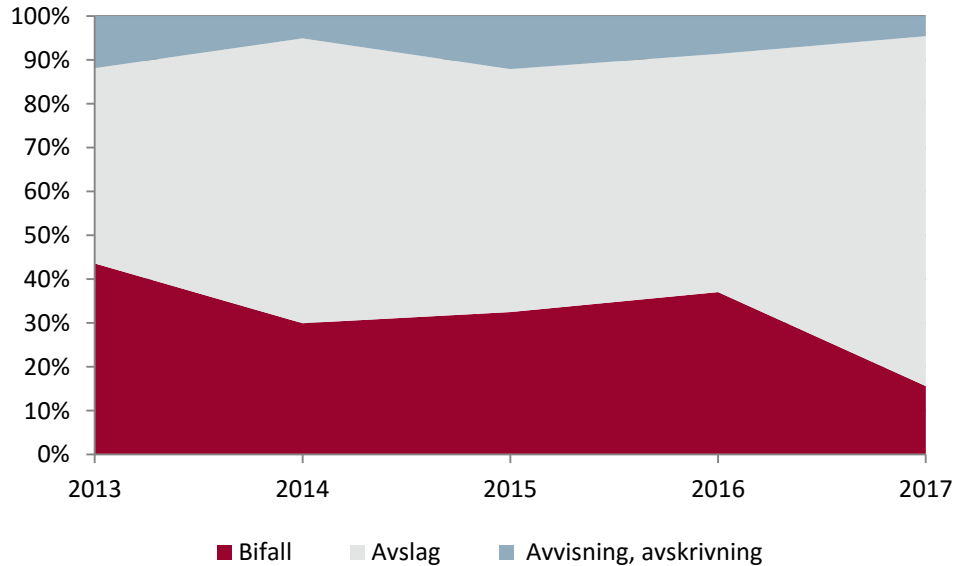
Kumulativ
marknadsandel

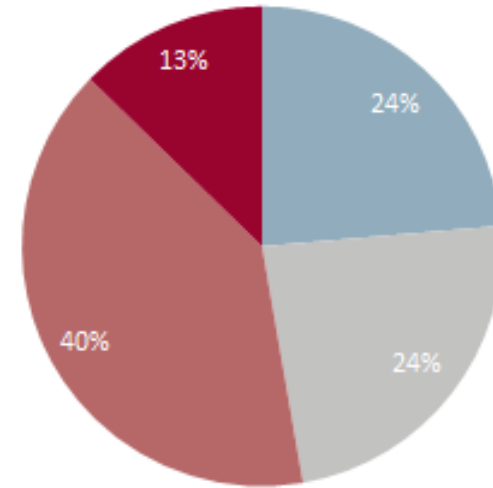
I vilken utsträckning anordnare upplever att konkurrensen från oseriösa anordnare är ett problem

IVO:s beslut för nyansökningar om tillstånd för anordnare

Resultat av IVO:s riktade tillsyn av 55 privata anordnare

- Avslutade utan anmärkning
- Avslutade med anmärkning
- Krav på åtgärd
- Tillstånd indraget

Efterfrågesidan

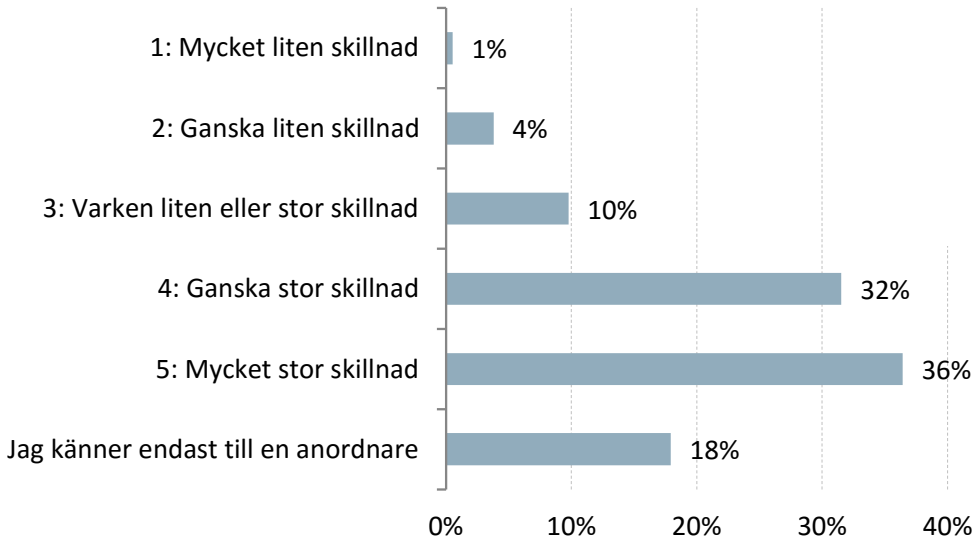
Efterfrågesidan verkar fungera väl.

Brukarna

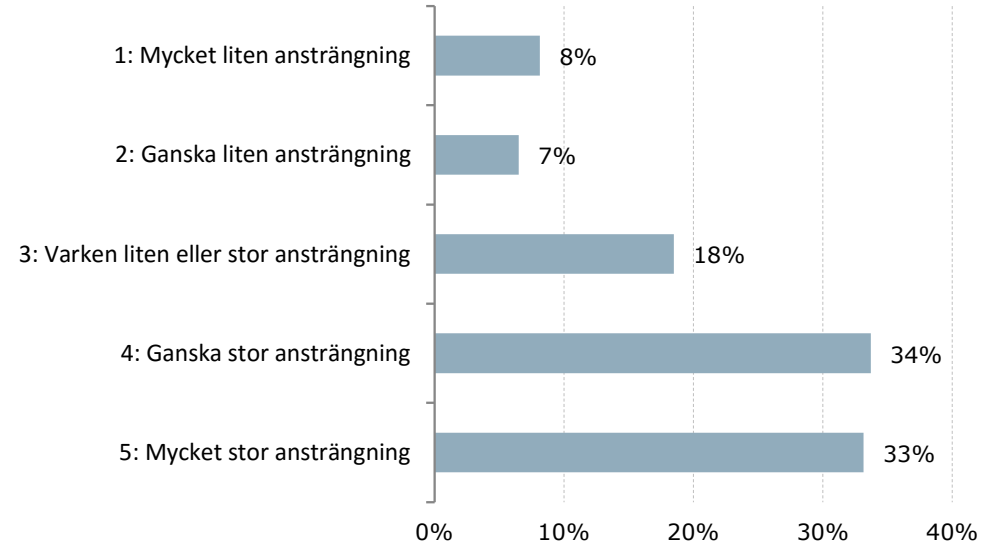
- är medvetna om sina möjlighet att själva välja anordnare
- är motiverade att göra ett aktivt val
- har tillgång till mycket information att basera valet på.

Men det finns vissa byteskostnader som verkar hämma brukare att byta anordnare.

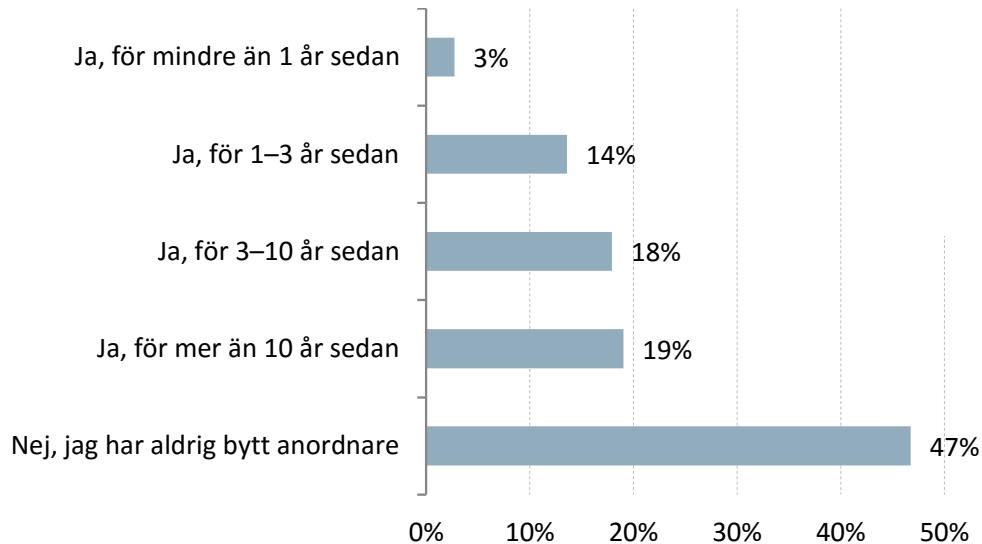
Brukares upplevelse av skillnaden mellan olika anordnares assistanserbjudanden

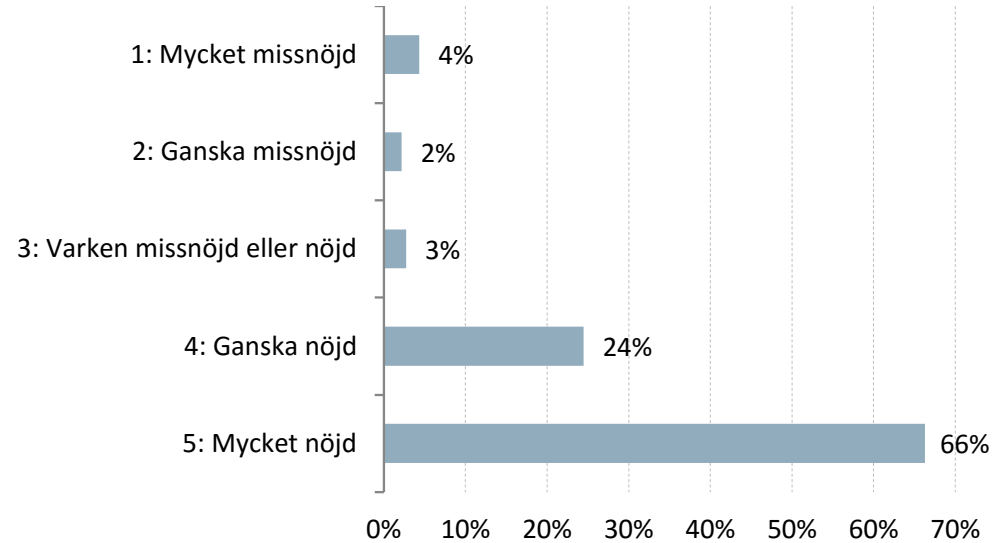
Brukares upplevda ansträngning av att byta anordnare

Om, och hur ofta, brukare bytt anordnare

Hur nöjda brukare är med sin anordnare

Ersättningsystemet

Ersättningsystemet

Analysen av lönsamheten och ur marknads- och konkurrensperspektiv visar inte något som tyder på att grundkonstruktionen för assistansersättning medför stora problem eller snedvridningar.

Men vissa brister kan påverka assistansmarknaden negativt.

Efterskottsbetaling

- en finansieringssituation för företagen på assistansmarknaden som mer liknar finansieringen i andra branscher
- större risker för likviditetsproblem för anordnare som har små marginaler

Ersättningsystemet har vissa brister som kan påverka assistansmarknaden negativt

- Riskerna för begränsningar i valmöjligheterna för vissa brukare är kopplade till utformningen av ersättningsystemet.
- Möjligheterna till rationalisering begränsas av att huvuddelen av kostnaderna är löner till assistenterna som ska utföra ett visst antal timmar assistans.
- Anordnares förmåga att hjälpa brukare att få fler assistanstimmar riskerar att bli en viktig konkurrensparameter.
- Skalfördelar kan vara drivkraft att öka antalet brukare och ännu hellre antalet timmar per brukare.

ISF:s rekommendationer

riktar sig huvudsakligen till regeringen men i något fall till Försäkringskassan

Brukarnas valmöjligheter kan behöva värnas

ISF menar att det finns behov att

- säkerställa att inte vissa brukare utestängs från valmöjligheter på assistansmarknaden på grund av att deras hjälpbehov ger upphov till höga kostnader för anordnarna
- säkerställa förutsättningar för rimliga lönenivåer så att personliga assistenter kan rekryteras och att de vill vara kvar i yrket
- utifrån assistansreformens syfte bedöma behovet av mångfald av anordnare på marknaden och därmed brukarnas valmöjligheter och överväga eventuella åtgärder.

Justeringar kan behövas i ersättningsystemet

ISF menar att det finns behov att

- överväga att anpassa ersättningen mer till de faktiska kostnaderna
- ta hänsyn till de förutsättningar för rationalisering som anordnarna verkligen har
- pröva åtgärder för redovisning och utbetalning för att minska risken för likviditetsproblem.

Åtgärder för att stoppa oseriösa anordnare

ISF menar att det finns behov att

- säkerställa en väl fungerande tillsyn som sker i tillräcklig omfattning
- överväga om kraven för att få tillstånd att bedriva assistansverksamhet bör skärpas
- se över vilka olika ersättningar och subventioner som samtidigt ska kunna betalas ut så att de inte systematiskt kan utnyttjas på ett sätt som inte är avsett
- överväga om det är ändamålsenligt att kräva spårbarhet i löneutbetalningarna till personliga assistenter som en hjälp vid kontroller av misstänkta aktörer.

Läs mer om rapporten på vår webbplats.

www.inspsf.se

Följ ISF på twitter: @inspsf